

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА "ЧЕПИЖНА ПРОТИ УКРАЇНИ"

(Заява № 22581/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

11 грудня 2008 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Чепижна проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (Peer Lorenzen), Голова,
п. Р. Маруст (Rait Maruste),
п. К. Юнгвірт (Karel Jungwiert),
п. В. Буткевич (Volodymyr Butkevych),
пані Р. Ягер (Renate Jaeger),
п. М. Віллігер (Mark Villiger),
пані М. Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska), судді,
та пані К. Вестердік (Claudia Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 18 листопада 2008 року,
вносить таке рішення, що було ухвалене у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 22581/04), поданою проти України до Суду 29 травня 2004 року громадянкою України пані Зінаїдою Іванівною Чепижною (далі — заявниця) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).
2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — п. Юрієм Зайцевим.
3. Заявницю представляв п. Вітченко.
4. 6 вересня 2007 року Голова п'ятої секції вирішив направити заяву Уряду. Також було вирішено розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви одночасно (пункт 3 статті 29).

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявниця народилася у 1918 році та проживає у місті Вишгороді Київської області, Україна.
6. У 1994 році заявниця, яка була прописана у Донецьку на той час, переїхала до Києва. Вона видала пану Р. довіреність на обмін її квартири в Донецьку на квартиру в Києві.
7. Пан Р. продав її квартиру пану П., а останній продав її пані Л. Як стверджувала заявниця, вона не отримала за це кошти.

A. Перший етап провадження

8. У лютому 1995 року пані Л. звернулася до Ворошилівського районного суду міста Донецька (далі — Ворошилівський суд) з позовом, стверджуючи, що заявниця втратила право на проживання у цій квартирі.
9. 22 лютого 1995 року Ворошилівський суд виніс рішення на користь пані Л.
10. 30 жовтня 1995 року колегія суддів обласного суду Донецької області на підставі протесту, поданого головою цього самого суду, скасувала рішення від 22 лютого 1995 року та передала справу на новий розгляд.
11. 23 червня 2000 року Ворошилівський суд передав скарги пані Л. на розгляд до Калінінського районного суду міста Донецька.

B. Другий етап провадження

12. У той же час, у лютому 1995 року, заявниця звернулася до Ворошилівського суду з позовною заявою до пана Р., пані П., пані Л., пана К. та пана Б., останні два діяли як агенти з нерухомості пані П., та вимагала розірвання договору продажу квартири та виселення пані Л. з неї. Вона також вимагала своє майно, яке, як вона стверджувала, залишилося у квартирі.

13. Ворошилівський суд тричі розглядав справу та виніс три рішення — від 26 липня 1995 року, 5 листопада 1996 року та 10 листопада 1999 року, які потім були скасовані ухвалами Донецького обласного суду від 17 серпня 1995 року, 17 квітня 1997 року та 30 березня 2000 року відповідно.

14. 26 червня 2000 року справу було передано на новий розгляд до Калінінського районного суду м. Донецька.

С. Об'єднане провадження

15. У липні 2000 року Калінінський районний суд м. Донецька вирішив розглядати вимоги заявниці та пані Л. разом.

16. 29 жовтня 2001 року суд виніс рішення на користь відповідача.

17. З 10 грудня 2001 року до 18 жовтня 2002 року заявниця подала до Калінінського районного суду м. Донецька та Донецького обласного суду декілька клопотань про прийняття до розгляду апеляційної скарги на рішення Калінінського районного суду м. Донецька. Клопотання були відхилені, оскільки заявниця не дотрималася процесуальних строків для апеляційного оскарження. У цей період не було проведено жодного засідання.

18. 10 жовтня 2002 року заявниця звернулася до суду з клопотанням про поновлення строку на апеляційне оскарження рішення від 29 жовтня 2001 року.

19. 18 жовтня 2002 року Калінінський районний суд м. Донецька відмовив у задоволенні клопотання заявниці про поновлення строку на апеляційне оскарження вказаного рішення.

20. Заявниця подала апеляційну скаргу на ухвалу від 18 жовтня 2002 року. 15 травня 2003 року апеляційний суд Донецької області скасував цю ухвалу.

21. 17 червня 2003 року Калінінський районний суд м. Донецька задовольнив клопотання заявниці про поновлення строку на подання апеляційної скарги на рішення від 29 жовтня 2001 року.

22. 5 серпня 2003 року апеляційний суд Донецької області залишив без змін рішення від 29 жовтня 2001 року.

23. 19 листопада 2003 року Верховний Суд України своєю ухвалою відмовив у задоволенні касаційної скарги заявниці. 1 грудня 2003 року вказану ухвалу Верховного Суду України було надіслано заявниці.

24. У ході провадження п'ять слухань було відкладено через відсутність заявниці, двадцять два — через відсутність відповідачів та одне — через відсутність обох сторін.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

25. Заявниця скаржилася на те, що тривалість провадження у її справі не відповідала вимозі «розумного строку», що міститься у п. 1 статті 6 Конвенції, яка у відповідній частині передбачає наступне:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

A. Щодо прийнятності

26. Уряд стверджував, що заявниця не дотрималася правила шестимісячного строку, передбаченого пунктом 1 статті 35 Конвенції.

27. Суд нагадує, що правило дотримання шестимісячного строку є дотриманим, коли заяву було подано не пізніше ніж через шість місяців після того, як заявник дізнався про остаточне рішення у розумінні пункту 1 статті 35 Конвенції.

28. У цій справі, як вбачається із інформації, наданої заявницею, остаточне рішення Верховного Суду України від 19 листопада 2003 року було надіслано заявниці 1 грудня 2003 року. Заява була подана до Суду заявницею 29 травня 2004 року. З огляду на ці висновки, Суд відхиляє попередні зауваження Уряду.

29. Суд також зазначає, що ця скарга не є очевидно необґрунтованою у сенсі пункту 3 статті 35 Конвенції та не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Відповідно ця заява має бути визнана прийнятною.

В. Щодо суті

1. Період, який має розглядатися

30. Уряд стверджував, що період, який має бути розглянуто, починається тільки з 11 вересня 1997 року, коли Україна визнала право на звернення до Суду. Таким чином, скарги заявниці щодо подій, які відбувалися до цієї дати, мають бути відхилені як несумісні з принципом *ratione temporis*.

31. Заявниця не надала коментарів з цього приводу.

32. Суд зазначає, що оскаржуване провадження почалося у лютому 1995 року та закінчилося 19 листопада 2003 року. Його загальна тривалість становила вісім років та дев'ять місяців. Суд нагадує, що Конвенція вступила в силу для України 11 вересня 1997 року, тому період, який відповідає принципу *ratione temporis*, тривав шість років та два місяці. Однак при визначенні розумності строку, який почався після 11 вересня 1997 року, має бути взятий до уваги стан провадження на цю дату (див. рішення у справах «Мілошевич проти Колишньої Югославської Республіки Македонія» (*Milosevic v. «the former Yugoslav Republic of Macedonia»*), № 15056/02, п. 21, від 20 квітня 2006 року; «Стирановські проти Польщі» (*Styranowski v. Poland*), № 28616/95, п. 46, ЄСПЛ 1998-III; «Фоті та інші проти Італії» (*Foti and Others v. Italy*), від 10 грудня 1982 року, Серія А, № 56, с. 18, п. 53).

2. Розумність тривалості провадження

33. Уряд висунув заперечення щодо скарги заявниці, стверджуючи, що не було значних періодів бездіяльності, які можна поставити у вину державі. Він заявив, що справа була складною та що судові органи діяли з належною сумлінністю. Відповідно до тверджень Уряду з вини заявниці та відповідачів сталися деякі періоди затримки у провадженні. Зокрема, він стверджував, що заявниця не дотрималася процесуальних вимог при поданні апеляційної скарги. Також він підкреслив, що заявниця подала чисельні клопотання про виклик свідків та витребування додаткових документів, які національні органи мали розглянути. Врешті, Уряд заявив, що тривалість провадження у справі заявниці була розумною.

34. Заявниця не погодилася.

35. Суд повторює, що розумність тривалості провадження має оцінюватись в світлі обставин справи та наступних критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних державних органів, а також важливість спору для заявника (див., серед багатьох інших, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*), № 30979/96, п. 43, ЄСПЛ 2000-II).

36. Стосовно питання про складність вказаної справи Суд вважає, що справа стосувалася багатьох питань, які порушила заявниця після стверджуваного незаконного продажу її квартири. Хоча суд мав вивчити досить значну кількість документальних доказів, питання, які розглядав суд, за своєю природою не зумовлювали значне продовження розгляду справи заявниці. Тому Суд доходить висновку, що предмет даного спору не може вважатись особливо складним.

37. Суд погоджується з Урядом, що заявниця в деякій мірі зумовила тривалість провадження. Однак заявниця не може бути відповідальною головним чином за загальну тривалість провадження у цій справі.

38. Суд вважає, що декілька затримок (зокрема, повторні повернення справи на новий розгляд, тривалий розгляд справи судом першої інстанції та неодноразові відкладення розгляду справи через відсутність відповідача) сталися з вини держави (див. рішення у справі «Головко проти України» (Golovko v. Ukraine), № 39161/02, п. 43, від 1 лютого 2007 року).

39. Суд неодноразово встановлював порушення п. 1 статті 6 Конвенції у справах, які порушують питання, подібні до тих, що порушуються у цій справі (див. рішення у справах «Головко проти України» (Golovko v. Ukraine), № 39161/02, пп. 61–65, від 1 лютого 2007 року; «Терентієв проти України» (Terentyev v. Ukraine), № 39763/02, пп. 42–46, від 29 травня 2008 року; «Сіліні проти України» (Siliny v. Ukraine), № 23926/02, пп. 32–37, від 13 липня 2006 року, та «Теліга проти України» (Teliga and Others v. Ukraine), № 72551/01, п. 95, від 21 грудня 2006 року).

40. Розглянувши всі матеріали, які були надані, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. Навіть якщо заявниця у деякій мірі зумовила тривалість провадження, її поведінка не може виправдати загальну тривалість провадження. З огляду на прецедентну практику з цього питання Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідає вимозі «розумного строку».

II. ІНШІ СКАРГИ

41. Заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції на результат провадження у її справі. Заявниця також скаржилася за статтею 1 Першого протоколу на те, що незадоволення судом її вимог порушило її майнові права. Врешті, заявниця скаржилася за статтями 2, 3 та 4 Протоколу № 7 до Конвенції, не уточнивши свої скарги.

42. Виходячи з сукупності наявних матеріалів та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не встановив жодних ознак невинуватого втручання або порушення цих положень та відхиляє цю частину заяви як явно необґрунтовану відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

43. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

44. Заявниця вимагала 2000 євро відшкодування матеріальної шкоди. Вона також вимагала 9000 євро відшкодування моральної шкоди.

45. Уряд заперечив ці вимоги.

46. Суд не вбачає причинного зв'язку між встановленим порушенням та вимогою щодо стверджуваної матеріальної шкоди. Відповідно він відхиляє цю вимогу. З іншого боку, здійснюючи свою оцінку на засадах справедливості, він присуджує заявниці 600 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

47. Заявниця не подала жодних вимог щодо відшкодування таких витрат. Відповідно Суд нічого не присуджує.

С. Пеня

48. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо надмірної тривалості провадження прийнятною та решту заяви — непринятною.
2. Постановляє, що у цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.
3. Постановляє, що:
  - (a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-ідповідач має сплатити заявниці 600 (шістсот) євро відшкодування моральної шкоди, ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з заявниці;
  - (b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.
4. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.
Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 11 грудня 2008 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. ВЕСТЕРДІК (C. Westerdiek)
Секретар

П. ЛОРЕНЦЕН (P. Lorenzen)
Голова

